

Ördögh Tibor
Politikatudományi Doktori Iskola
Témavezető: Dr. Navracsics Tibor egyetemi docens

A válság hatása az Európai Unió nemzeti kormányaira¹

Bevezetés

A tanulmányban azt vizsgálom meg, hogy a gazdasági-pénzügyi válság begyűrűzése óta az Európai Unió tagállamaiban miként alakult a végrehajtó hatalom sorsa; a 2008-as megjelenéstől a válság hatására a tagállami kormányok a válságnak mennyire tudtak ellenállni, megtartották-e kormányzati pozíciójukat a hivatalban lévő pártok, vagy pedig kormányváltásra került sor az érintett államokban.

A dolgozatban külön fejezetekben tárgyalom az egyes nemzetállamokat aszerint, hogy megváltozott-e a kormányzás, és ha igen, akkor ez miként történt meg. Az első fejezetben azokat az országokat mutatom be, melyekben a miniszterelnöknek és kormánypártjának sikerült megőriznie a pozícióját (Németország, Lengyelország, Svédország, Ausztria, Luxemburg, Litvánia, Lettország, Észtország, Ciprus és Málta). A második fejezetben a változó kormányok következnek először Nyugat-Európában (Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Belgium, Dánia és Finnország), majd a harmadik fejezetben a kelet-közép-európai államok kerülnek elemzésre (Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Románia és Bulgária). Végül a negyedik fejezetben a PIIGS-országok² bemutatása következik, melyekben előfeltevésként szerepel, hogy a gazdasági válság hatására történt egyértelműen a kormányváltás.

Habár a dolgozat fő célja, hogy bemutassa miként is élte meg az Európai Unió 27 tagállama a gazdasági válság elmúlt négy évét, szükségesnek találom azt is röviden vázolni, hogy az egyes választások alkalmával a szélsőséges-populista pártok miként részesedtek mandátumban a törvényhozásokban. Ennek hátterében az áll, hogy a válság hatására megnőtt a támogatottságuk a korábban parlamenten kívüli, mandátummal nem rendelkező szervezeteknek, ezért mindenképpen érdemes megemlíteni, hogy a tagállamokban ez az előretörés miként is zajlott le a választásokon.

¹ A THEMIS az Allam- és Jogtudományi Doktori Iskola folyóirata, politikatudományi munkákat kivételesen akkor közlünk, ha annak államtudományi vonatkozás is van. A közlést indokolta továbbá, hogy a tanulmány az Eötvös Loránd Tudományegyetem TÁMOP-4.2.2./B-10/1-2010-0030 támogatásával készült, ami mindkét doktori iskolára kiterjedt.

² PIIGS-országok alatt az elemzők a súlyos adóssággal küzdő országokat értik, melyek a következők: Portugália, Írország, Olaszország, Görögország és Spanyolország.

1. Stabil nemzeti kormányok

1.1. Németország

Németországot 2005 óta a fekete-piros nagykoalíció irányította, melyben a CDU/CSU és az SPD kényszerült együttműködni. Az Európába begyűrűző 2008-as pénzügyi-gazdasági válságot a két nagy párt közösen kívánta orvosolni, amihez kitűnő háttérrel biztosított parlamenti többségük, viszont nehezítette a koalíciós együttműködés kényszere és a pártok eltérő gazdaságpolitikai elképzelései. A 2009-es választási kampányban kiderült, hogy a német választók sem látnák szívesen a nagykoalíciót az Európai Unió egyik legnagyobb tagállama élén, és Angela Merkel kancellárságát egy CDU/CSU-FDP kormánykoalícióban képzelik el.³ A német kampányban a titkosszolgálat hatáskörének bővítésén és az afganisztáni szerepvállaláson túl felmerült az adócsökkentés kontra jóléti állam vitája is, mely a válság közepette központi elemnek minősült. A két nagy párt egyetértett a jóléti kiadások szinten tartásában, viszont a CDU leendő koalíciós partnere a liberális FDP radikális adócsökkentést hangoztatott, amihez sikerült meggyőznie a CSU pártvezetését is, így okozva feszültséget a két keresztény unió között.⁴

A 2009. október 27-én megtartott választáson a Szövetségi Gyűlésbe (*Bundestag*) a korábbi parlamenti pártoknak sikerült bejutniuk és elérniük az öt százalékos mandátumszerzési küszöböt. A várakozásoknak megfelelően a CDU/CSU 230 mandátumot szerzett, míg a liberálisok 93-at, így 323 mandátummal biztosítva volt a parlamenti többség; míg a szociáldemokraták 11%-ot veszítettek támogatottságukból és 23,1%-ot értek el, ami 147 mandátumot eredményezett számukra. Egy felmérés szerint a szociáldemokraták több mint 4,8 millió szavazót vesztek 2005-höz viszonyítva; közülük „1,8 ember el sem ment szavazni. 1,2 millió vándorolt a radikálisabb Baloldalhoz és 890 ezer a Zöldekhez. A CDU/CSU szintén 890 ezer szavazót csábított át a szociáldemokratáktól, de a konzervatívok is jelentős veszteségeket könyvelhetnek el: majdnem 1,2 millió korábbi szavazójuk voksolt az FDP-re, 890 ezren pedig nem szavaztak.”⁵

A német választásokon tehát Angela Merkel megtarthatta kancellári székét és a CDU/CSU továbbra is kormánypárt maradt, csupán lecserélte korábbi koalíciós partnerét, és a liberális FDP-vel lépett együttműködésre. A választás további fontos eredménye lett, hogy megerősödtek a kisebb ellenzéki pártok, így a populista Baloldal Pártja és a Zöldek. A szavazás eredményeként stabil jobbközép kormány alakult Németországban, mellyel kapcsolatban olyan

³ Kovács Áron: A kampány végéig dugdosták a szennyest a német pártok.

Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090924-nemet-valasztasok-a-kormany-valtozik-de-merkel-valoszinuleg-kancellar-marad.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

⁴ Kovács: *i. m.*

⁵ A CDU-FDP koalíció nyerte a német választást - exit pol eredmények.

Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090927-nemet-valasztas-2009-eredmenyek.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

elképzelések is napvilágot látnak, hogy a későbbiekben az euroválság idején majd a német pénzügyi modellt fogják hangsúlyozni az európai porondon, mely rövid időre, de kitartóan meg is jelent a válságkezelés folyamán.⁶

1.2. Lengyelország

Lengyelország az Európai Unióban egyedülként büszkélkedhetett azzal, hogy nem kellett a válság nyomán jelentkező recesszióval szembenéznie, gazdasága stabil maradt, továbbra is GDP-növekedést tudott produkálni. A 2007 óta hatalmon lévő Polgári Platform–Parasztpárt (PO-PSL) szövetség sikeresen nézett szembe a válsággal, melynek köszönhetően Donald Tusk miniszterelnök megtarthatta pozícióját.⁷ A régi-új kormánykoalíció sikerességét elemzők abban látták, hogy a Tusk-kabinet nem gazdaságélénkítéssel válaszolt a válságra, hanem fegyelmezett költségvetési politikát folytatott, melynek következtében a költségvetési deficit csökkenő tendenciát mutatott, míg az államadósság mértéke 55% alatt maradt.

A lengyel választások két meglepetéssel is szolgáltak azonban az elemzők számára. Egyrészt megerősödött a bal-liberális Janusz Palikot pártja (RP). A PO-ból kivált képviselők által alapított tömörülés a szavazatok tíz százalékát szerezte meg, elsősorban a nyugatias értékrend hangsúlyozásával és a vállalkozásbarát elképzelésekkel. A másik nagy meglepetést a baloldal rossz szereplése okozta, melyben a Baloldali Demokratikus Szövetség csupán 8,25%-ot szerzett, amivel az ötödik helyre szorult vissza a parlamenti pártok sorában, és teljesen elveszítette váltópárti jellegét.⁸

1.3. Svédország

A 2010 szeptemberében megtartott választásokon a négypárti jobbközép kormánykoalíciónak sikerült megtartania parlamenti többségét, ugyanis 172 mandátumot szerzett a 349 fős parlamentben, viszont elveszítette abszolút többségét, így elemzők úgy vélték, hogy a bevándorlás-ellenes Svéd Demokraták támogatását is igénybe vennék.⁹

Fredrik Reifeldt történelmi tettet hajtott végre, ugyanis a svéd monarchia történetében még nem volt arra példa, hogy egy jobboldali miniszterelnök újraválasztatja magát. A kormányfő folytathatta munkáját, igaz, immáron

⁶ Harold James: Választások után: ünnepeljük a német modellt.

Forrás: <http://www.vg.hu/velemenyelemzes/valasztasok-utan-unnepeljuk-a-nemet-modellt-291655>
(Letöltve: 2012. július. 17.)

⁷ Messziről nézve: Lengyel választások, avagy folytassa Tusk! Haza és Haladás.

Forrás: http://hazaeshaladas.blog.hu/2011/10/11/messzirol_nezve_lengyel_valasztasok_avagy_folytassa_tusk
(Letöltve: 2012. július 17.)

⁸ Lengyel választások - hivatalos végeredmény: győzött a Polgári Platform.

Forrás: <http://www.nepszava.hu/articles/article.php?id=480130#null> (Letöltve: 2012. július 17.)

⁹ A kormánykoalíció győzött a svéd választásokon.

Forrás: http://index.hu/kulfold/hirek/2010/09/20/a_kormanykoalicio_gyozott_a_sved_valasztasokon/
(Letöltve: 2012. július 17.)

kompromisszumot kellett keresnie parlamenti ellenfeivel is, hogy elképzelései megvalósításához megszerezze a parlament többségének támogatását.

A svéd kormányfő válságkezelése sikeresnek bizonyult, mivel erőfeszítéseinek köszönhetően 2011-re a recessziót 1,1%-on sikerült megállítania, mígnem 2012-re már többletet várnak a közgazdászok, így a kampányhajrában beígért kiadásnövelés vagy adócsökkentés is megvalósulhat,¹⁰ de a stabil svéd gazdasági modellt nem veszélyezteti, csupán a populista pártok megerősödésétől kell tartani Svédországban is.

1.4. Ausztria

Ausztriában 2008 szeptemberében előrehozott választásokat tartottak, mivel a kormányzó Szociáldemokrata Párt (SPÖ) és a Néppárt (ÖVP) koalíciója képtelen volt ellentéteit félretenni és közösen fellépni a gazdasági válsággal szemben. A két nagy párt történelmi vereséget szenvedett, ugyanis 10 és 16 mandátumot veszített a törvényhozásban. Az osztrák választások nyertesei a jobboldali populista pártok voltak: „az Osztrák Szabadságpárt (FPÖ) 18 százalékat szerzett, így 14 képviselővel, 35 fősre növelhette frakcióját. Az FPÖ-ből 2005-ben kivált Jörg Haider pártja, a Szövetség Ausztria Jövőjéért (BZÖ) 2006-ban még éppen hogy átlépte a négy százalékos parlamenti küszöböt, most azonban 10,9 százalékat (Haider szűkebb hazájában, Karintiában majdnem 40 százalékat) kapott, amivel 21 képviselője lett a parlamentben.”¹¹

A választások további tanulsága, hogy a két nagy párt szavazataránya 30 % alá süllyedt, így elveszítették néppárti jegyüket és középpárti kategóriába sorolódtak át.¹² Mint arra Kiss J. László tanulmányában rávilágított, a populista jobboldal felemelkedésében közrejátszott ezen pártok euroszkepticizmusának növekedése, valamint a jóléti állam sovinizmusa.¹³

Míg a választások után az SPÖ-Zöldek koalíció járhatatlan útnak bizonyult, addig a Néppárt elképzelhetőnek tartotta volna, ha a két szélsőjobboldali párttal lép valamilyen szövetségre, azonban végül a stabil kormányzás mintájának számító Ausztriában a nagykoalíció tovább folytatta együttműködését, és tovább élt a korábban kialakított Proporz-rendszer is.

¹⁰ Svéd választások. Forrás: <http://www.vg.hu/velemenyt/jegyzet/sved-valasztasok-327220> (Letöltve: 2012. július 17.)

¹¹ A szélsőjobb sikerét hozta az osztrák választás. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080928-elorehozott-osztrak-parlamentivalasztas-uj-koaliciora-szavaz-ausztria.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

¹² Kiss J. László: Osztrák választások: nagykoalíciótól nagykoalícióig, avagy a néppártok eróziója. Magyar Külügyi Intézet. MKI-tanulmányok 2008/29. Forrás: <http://www.kulugyiintezet.hu/pub/displ.asp?id=SVIUDS> (Letöltve: 2012. július 17.)

¹³ Kiss J. László: *i.m.*

1.5. Luxemburg

A kicsiny, ám gazdag nyugat-európai államban a politikai stabilitás már történelmi tényként kezelhető. Az országot a második világháború óta kormányzó Keresztény-Szociális Néppárt (CSV) folyamatosan kormányon volt, kisebb koalíciós partnerei változtak csupán időről-időre. A 2009. június 7-i választásokon sem született meglepetés, ugyanis a CSV a szavazatok 38 százalékát kapta meg, amivel 26 mandátumot szerezhetett a 60 tagú törvényhozó testületben, az eddigi 24 helyett. A luxemburgi választásokon a szocialisták valamelyest visszaestek, csak 21,6 százalékot kaptak, ami 13 mandátumra volt elég; a liberális Demokrata Párt a szavazatok 15, a Zöldek 11,7, az Alternatív Demokratikus Reformpárt pedig 8,1 százalékát szerezte meg. Így a DP csak 9, a Zöldek továbbra is 7, az ADR ismét 4 képviselői mandátumhoz jutott. A szavazatok 3,3 százalékával bejutott egy mandátummal a parlamentbe a Baloldal nevű csoportosulás.¹⁴ Jean-Claude Juncker választási kampányára a válság is rányomta bélyegét, így a bérek indexálása és munkanélküliség elleni küzdelem állt a figyelem középpontjában.

1.6. Litvánia

A 2008. október 26-án Litvániában megtartott választások a jobbközép Haza Szövetsége–Litván Kereszténydemokraták (TS-LKD) győzelmét hozták. Az Andrius Kubilius által vezetett párt a lehetséges 141 képviselői helyből 45 mandátumot szerzett meg.¹⁵ A koalíciónak 80 fős támogatottsága van a parlamentben, s a Haza Szövetsége–Litván Kereszténydemokraták mellett tagja a Nemzeti Felemelkedés Pártja, a Liberális Mozgalom és a Liberális és Centrum Unió.

Az előző szociáldemokrata vezetésű kormány meglehetősen felelőtlen gazdaságpolitikát folytatott, főleg ami a bér- és árpolitikát illette. A 2008 elején a közszférának juttatott 17 %-os bérnövekedés árfelhajtó hatást eredményezett, és emiatt ugyanilyen mértékű infláció alakult ki a vásárlói kosarat meghatározó élelmiszer- és energiaárak terén. Mindezen a nehéz gazdasági örökségen csak súlyosbított a kibontakozó pénzügyi válság, amit Andrius Kubilius kormányának kellett szigorú monetáris politikával növekvő pályára helyeznie.

1.7. Lettország

A 2011. szeptember 15-én megtartott lett választásokat a lettországi oroszok tömörülése, az ellenzéki Harmónia Központ nyerte meg, mivel a százfős törvényhozásban 31 képviselői hellyel rendelkeztek. Az ügyvezető kormányt

¹⁴ Ismét a kereszténydemokraták nyerték a luxemburgi parlamenti választást.

Forrás: http://fmh.hu/kulfoldi/20090608_ismet_keresztenydemokraták_nyertek_luxemb
(Letöltve: 2012. július 17.)

¹⁵ Konzervatív kormány Litvániában. Budapest Analyses.

Forrás: http://www.budapestanalyses.hu/docs/Hu/Elemz%C3%A9sek_Arch%C3%ADvum/analysys_214_hu.html
(Letöltve: 2012. július 17.)

támogató pártok azonban ismét koalícióra léptek, így Vladis Dobrovskis megtarthatta kormányfői székét az 56 fős parlamenti többség révén. A kormányban ismét részt vesz a Reformpárt, az Egységes Blokk és a Nemzeti Unió.

Lettország 1991-es függetlenné válása óta először fordult elő, hogy az orosz kisebbség pártja nyerte meg a parlamenti választásokat. Ilyen párt az elmúlt húsz évben soha nem volt tagja a rigai kormánynak. „A Harmónia Központ korábban azt remélte, ezúttal nem hagyhatják ki a kabinetből, hiszen az ország 2,2 milliós lakosságának harmada oroszajkú.”¹⁶

1.8. Észtország

2011. március 6-én megrendezett észt választásokon Andrus Ansip miniszterelnök Észt Reformpártja 34 százalékot, konzervatív kormánykoalíciós partnere, a Pro Patria–Res Publica párt pedig 24 százalékot kapott. Az ellenzék legfőbb pártja, az Észt Centrumpárt 14 százalékra, a korábban a kormánykoalícióhoz tartozó, ám onnan 2009-ben kilépő szociáldemokraták pedig 18 százalékra számíthattak. A választási eljárás újdonsága volt, hogy a 915 ezer észt szavazó mintegy egynegyede adta le voksát előzetesen: vasárnap már csak azok szavazhattak, akik ezt addig – február 24. és március 2. között – interneten vagy mobiltelefonon keresztül nem tették meg.¹⁷

A kormánykoalíció válságmenedzselését a hitelminősítők is pozitívan értékelték, így 2011 júliusában a Fitch Ratings „A”-ról „A plusz” szintre emelte az észt államadósság besorolását, amit az igen jó növekedési és közpénzügyi helyzettel indokoltak, továbbá, hogy az államháztartási egyenleg 0,1%-os többlettel zárt.¹⁸

1.9. Ciprus

Ciprus elnöki köztársaság, ahol az államfő vezeti egyben a kormányt is. A reformkommunista szellemiségű Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártjának (AKEL) főtitkára, Demetrisz Krisztofiaszt, a parlament korábbi elnöke a szavazatok mintegy 53,53 százalékát kapta meg, így 2008-tól ő Ciprus elnöke.¹⁹ A politikai rendszer működése következtében a parlamenti választások eredményétől függetlenül a kabinet nem változik, annak továbbra is az elnök a meghatározója.

¹⁶ Kigolyózták a hatalomból a lett választások győztesét. Forrás: http://index.hu/kulfold/2011/10/11/kigolyoztak_a_hatalombol_a_lett_valasztasok_gyozteset/ (Letöltve: 2012. július 17.)

¹⁷ Észtországban a kormánykoalíció győzött. Forrás: http://index.hu/kulfold/hirek/2011/03/06/esztorszagban_a_kormanykoalicio_gyozott/ (Letöltve: 2012. július 17.)

¹⁸ Felminősítette Észtországot a Fitch. Forrás: http://index.hu/gazdasag/blog/2011/07/05/felminositette_esztorszagot_a_fitch/ (Letöltve: 2012. július 17.)

¹⁹ Kommunista nyerte a ciprusi elnökválasztást. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080224-a-kommunista-jelolt-nyerte-a-ciprusi-elnokvalasztast.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

2011. május 22-én tartottak parlamenti választásokat, amikor a kommunista-jobbközép kormánykoalíciónak sikerült megtartania a törvényhozási többséget, azonban az ellenzéki konzervatívok megerősödtek. A Demokratikus Tömörülés (DISY) a szavazatok 34,27 százalékát szerezte meg, ami 3,75 százalékpontos növekedés a párt 2006-os parlamenti választási eredményéhez képest. A kommunista AKEL 32,67 százalékot szerzett, ami 1,36 százalékpontos növekedés; a kisebbik koalíciós partner, a jobbközép Demokrata Párt (DIKO) pedig 15,77 százalékos eredményt ért el, ami 2,2 százalékpontos romlás az öt évvel ezelőtti eredményhez képest.²⁰

A kabinet 2011 júliusában lemondott egy katonai támaszponton történt robbantás miatt, azonban az elnök továbbra is hatalmon maradt, csupán a kabinetet alakította át.²¹ A válsággal nem sikerült hatékonyan megbirkóznia az állam vezetésének, ezért hitelminősítők folyamatosan leminősítették az államkötvényeiket, mígnem EU-s támogatásra szorultak.

1.10. Málta

Málta az Európai Unió egyetlen tagállam, ahol a 2008 őszen kezdődő gazdasági válság begyűrűzése óta nem tartottak parlamenti választásokat. Ennek háttérében az áll, hogy 2008. március 8-án zajlottak le a legutóbbi parlamenti választások a kis szigetországban, ahol a képviselők mandátumukat öt évre nyerik el, így rendes választásokat csupán 2013-ban fognak tartani.

A választások szoros küzdelmet hoztak 2008 tavaszán, mivel az 2004 óta hatalmon lévő Lawrence Gonzi miniszterelnök, a Nacionalista Párt (PN) vezetője csak kevéssel bizonyult népszerűbbnek ellenfelénél, az ellenzéki Máltai Munkáspártot vezető Alfred Santnál.²²

2. Változó kormányok Nyugat-Európában

2.1. Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban Tony Blair, munkáspárti miniszterelnök háromszori megválasztását követően 2008-ban leköszönt a kormányfői tisztségről, helyét Gordon Brown vette át, aki hivatalba lépésekor nem írt ki előrehozott választásokat, hanem megvárta a parlament mandátumának lejártát, és csupán 2010. május 6-ára írta ki a szavazást. A gazdasági válság közepette Brown-ék a

²⁰ Ciprusi választások: a jobboldali ellenzék győzött, de a koalíciónak megmarad a többsége. Forrás: <http://karpatinfo.net/kulfold/2011/05/23/ciprusi-valasztasok-jobboldali-ellenzek-gyozott-de-koalicionak-megmarad-tobbsege> (Letöltve: 2012. július 17.)

²¹ Lemondott a ciprusi kormány a katonai támaszponton történt robbantás miatt. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20110728-a-katonai-tamaszponton-tortent-robbanas-miatt-lemondott-a-ciprusi-kormany.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

²² Megkezdődtek Máltán a parlamenti választások. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080308-megkezdodtek-maltan-a-parlamenti-valasztasok.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

költségvetés rendbetételére tettek ígéretet, azonban kevés részletet árultak el, hogy miként képzelik el a GDP 11,1%-át kitevő hiány megfelezését a következő négy évben.²³

A kampány időszakában a Konzervatív Párt vezette a közvélemény-kutatásokat, azonban népszerűségük fokozatosan apadt, ami a liberálisoknak kedvezett a végső megmérettetésen. A szavazók döntése nyomán egyik nagy párt sem szerzett többséget az alsóházban, így koalíciós kormányzásra kényszerült David Cameron, konzervatív vezető.²⁴ A tárgyalások eredményeként a konzervatív-liberális tandem irányítja az országot 2010 óta, mely feszültségekkel terhes „kényszerházasság”, ugyanis eltérő elképzelésekkel bírt mindkét politikai tömörülés. „A brit liberálisok megreformálnák a westminsteri választási szisztémát, az Egyesült Királyság EU-hoz fűződő viszonyát, írott alkotmányt adnának az országnak, vagyis számos olyan elemet jelenítenek meg, amely alapvetően átalakítaná a brit politikai rendszert.”²⁵

A Brit Nemzeti Párt továbbra sem rendelkezik parlamenti képvisellel. A bevándorló-ellenes párt célkitűzései között szerepelt a brit identitás fokozott védelme, a közbiztonság és igazságszolgáltatás szigorítása, továbbá a gazdaság élénkítése az import megakadályozásával, valamint küzdelem a globalizáció ellen.²⁶ A kampányban azonban nem sikerült megszólítaniuk szimpatizánsaikat, így a helyhatósági és az Európai parlamenti választások sikere után nem sikerült mandátumot szerezniük a *Westminsterben*.

2.2. Franciaország

Franciaország félelnöki kormányformával bír, így az elnök személye meghatározó a kormányzásban. Az elnökválasztás második fordulója 2012. május 6-án volt, amikor eldőlt, hogy ki vezesse tovább az országot. A hivatalban lévő Nicolas Sarkozy (UMP) köztársasági elnökkel szemben az ellenzéki szocialistáknak nehéz volt megfelelő jelöltet találniuk. Sokáig úgy tűnt, hogy Dominique Strauss-Kahn IMF-vezér lesz a szocialisták favoritja, azonban a bankár prostitúciós botránya minden reményt megghiúsított, ezért az ellenzéknek gyorsan új jelöltet kellett találnia, ami Francois Hollande személyében meg is valósult. A szoros választási eredmény következtében Hollande a szavazatok

²³ Évtizedek óta a legizgalmasabb brit választás jön.

Forrás: <http://www.vg.hu/gazdasag/gazdasagpolitika/evtizedek-ota-a-legizgalmasabb-brit-valasztas-jon-311710> (Letöltve: 2012. július 18.)

²⁴ Koalíciós kormány alakult Nagy-Britanniában.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20100512_koalicios_kormany_nagy_britanniaban (Letöltve: 2012. július 18.)

²⁵ Jeskó József: A britek döntöttek: jöjjön a koalíciós kormányzás!

Forrás: http://hvg.hu/velemeny/20100513_brit_valasztas_koalicio (Letöltve: 2012. július 18.)

²⁶ Kotics László: Mivel kampányolt a brit szélsőjobb?

Forrás: http://kitekinto.hu/europa/2010/05/04/mivel_kampanyolt_a_brit_szelsjobb/ (Letöltve: 2012. július 18.)

51,6%-át szerezte meg, míg Sarkozy 48,4%-os támogatottság mellett azonnal elismerte vereségét.

A szocialista jelölt gazdasági programjának és Sarkozy népszerűtlenségének köszönhetően sikerét. A kampányban azt ígérte, hogy megemeli a nagyvállalatok és az évi egymillió euró felett kereső magánszemélyek adóját; minimálbéremelést, nyugdíjkorhatár-csökkentést és 60 ezerrel több tanár foglalkoztatását is megígérte.²⁷

Az elnökválasztás eredményhirdetése után Francois Fillon kormányfő benyújtotta lemondását Sarkozynek, aki el is fogadta azt, ezáltal előrehozott választásokat tartottak 2012 júniusában. A parlamenti választások eredményeként azonban nem történt nagy módosulás, ugyanis a baloldal továbbra is képtelen volt megegyezni, így a szocialisták sikerei elmaradtak.

A Nemzeti Front háza táján is változások történtek. Jean-Marie Le Pen leköszönt a párt vezetéséről, helyét lányának Marine-nak adta át. Az új pártvezér megtartotta apja temperamentumát, azonban sikert így sem tudott elkönyvelni. Az elnökválasztáson harmadik helyet szerezte meg a szavazatok 17,90%-ával, míg a parlamenti választáson gyengébben szerepelt, mint öt éve, csupán 13%-os támogatottságot sikerült elérnie.

2.3. Hollandia

A Jan Peter Balkenende vezette kormánykoalíció 2010 februárjában felbomlott, így június 9-én előrehozott választásokat tartottak. A választások eredményeként a korábban vezető kormánypártnak számító Kereszténydemokrata Tömörülés (CDA) vereséget szenvedett. Először Hollandia történetében egy liberális párt a Szabadság és Demokrácia Néppártja (VVD) szerezte meg a legtöbb mandátumot.²⁸ A választások nagy meglepetését az okozta, hogy az iszlámellenes nézeteket valló Geert Wilders vezette Szabadságpárt megduplázta mandátumainak számát. A választások eredményeként továbbra is sok párt van jelen a holland törvényhozásban.

Elemzők szerint a választásokon arról döntöttek a szavazók, mely párt(ok) vezényeljék le és vezessék át Hollandiát a válságon. Az előrehozott választásokhoz is a gazdaság helyzete, a költségvetés rendbetétele vezetett. A VVD programjában síkra szállt a nyugdíjkorhatár 65-ről 67 évre emelése mellett, csakúgy, mint a költségvetési kiadások visszafogásáért.²⁹

A kormányfő Mark Rutte lett, aki a gazdasági életből hozott tapasztalatait kívánta a válság idején alkalmazni. A koalíciós kormányzás azonban nem tartott sokáig, ugyanis 2012 áprilisában a miniszterelnök benyújtotta lemondását, mivel

²⁷ Francois Hollande nyerte a francia elnökválasztást. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20120506-francois-hollande-nyerte-a-francia-elnokvalasztast.html> (Letöltve: 2012. július 18.)

²⁸ Nagy Attila Tibor: A hollandiai választások. Méltányosság Politikaelemző Központ. Forrás: http://www.meltanyossag.hu/files/meltany/imce/doc/A_hollandiai_v_laszt__sok_Nagy_Attila_Tibor.pdf (Letöltve: 2012. július 18.)

²⁹ Nagy Attila Tibor: i.m.

az addig kisebbségben kormányzó Rutte elveszítette a kabinetet kívülről támogató szélsőjobboldali Szabadságpárt támogatását.³⁰ Rutte és Geert közötti vitát az képezte, hogy a költségvetésben miként spóroljanak meg 14-16 milliárd eurót, ugyanis Geert szerint ez az Európai Unió elvárása, amit ő euroszkepticizmusa nyomán elutasít, míg a kormány a pótlólagos forrásait féltette.

Az újabb előrehozott választásokat 2012. szeptember 12-én fogják megrendezni. A szavazatokért harcba száll ismét Rutte, Balkenende azonban visszavonult a CDA-ból, és nem kíván részt venni az országos politika alakításában. Hollandia stabilitását nagyban veszélyezteti, hogy az elmúlt 10 évben már öt választást tartottak, ami ingatagrá teszi az ország kormányzását.

2.4. Belgium

Belgium megosztottsága évek óta problémát okoz a szövetségi kormány megalakításában. Számos instabil kormány követte egymást a 21. században: 2007-ben tartottak választásokat, amikor Verhofstadt vezetésével átmeneti kormány alakult, majd 2008-tól Yves Leterme vette át a kormányfői posztot, mígnem a belső feszültségek és korrupciós botrányok közepette lemondott.³¹ Ezután Herman von Rompuy vette át a miniszterelnöki feladatokat, de 2009 novemberében az Európai Tanács elnökévé választották, ezután ismét Leterme kapta a miniszterelnöki feladatokat, de nem boldogult, így ismét lemondott.³²

A 2010. június 13-i választásokon is eltérően alakult a pártok támogatottsága Flandriában és Vallóniában. Belgiumban a gyakorlatilag két választást tartottak, mivel Flandriában csak flamand, míg a déli Vallóniában kizárólag vallon pártok indultak a politikai rendszer nyelvi törésvonala mentén, míg Brüsszelben mindkét típus megmérettette magát.

Míg a franciaajkú vallon területen a szocialista párt végzett az élen – a szavazatok több mint 30 százalékaival –, a második helyre pedig a liberálisok kerültek, mintegy 10 százalékponttal alacsonyabb támogatottsági aránnyal. A vallon kereszténydemokraták, illetve a környezetvédők egyaránt 14-15 százalék körül teljesítettek Vallóniában.³³ Országos szinten a függetlenségpárti Új Flamand Szövetség (N-VA) a szavazatok közel 30%-kát szerezte meg, míg a radikálisan függetlenségpárti és idegengyűlölő szélsőjobboldali Flamand Érdek Pártja a voksok 12-13%-át.

A választások nyomán fragmentált parlament jött létre, melynek következtében a kormányalakítási folyamat több mint egy évig elhúzódott, majd

³⁰ Belebukott a holland kormány a spórolásba. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20120423-lemondott-a-holland-kormany.html> (Letöltve: 2012. július 18.)

³¹ Fejérdy Gergely: Belgium: egy rekordhosszúságú politikai válság végén? Magyar Külügyi Intézet, MKI-elemzések 2011/24. Forrás: <http://www.hiia.hu/pub/displ.asp?id=GHFUQC> (Letöltve: 2012. július 18.)

³² Fejérdy: *i.m.*

³³ Belga választás: erősödtek a szétválást sürgetők. Forrás: http://hvg.hu/vilag/20100613_belgium_valasztas_flamand (Letöltve: 2012. július 18.)

2011 októberében nyolc pártnak sikerült megállapodnia a közös kormányprogramról és a következő évi költségvetésről.³⁴ A kormányfői székbe pedig – a hatpárti koalíciós kormány élére – Elio di Rupo szocialista vezért választották meg.³⁵

2011 novemberében a hatpárti koalíció bomlani kezdett, mivel nem tudtak megállapodni, hogy miként szorítsák le 2012-re a költségvetési hiányt három százalék alá, miközben az előrejelzések 4,6 százalékot vetítettek előre. Az országnak az elkövetkező években folyamatosan kellene dolgoznia a hiány lefaragásán, hiszen a külföldi eladósodottság mértéke hosszú ideje az éves GDP száz százalékának közelében mozog.³⁶ A válság elmúlt és a Di Rupa-bient maradt Belgium élén, azonban továbbra is problémát jelent az ország eladósodottsága és folyamatos leminősítése, továbbá a vallon gazdaság szerkezetének sürgős átalakítási igénye.³⁷

2.5. Dánia

A 2007-es választásokat megnyerő Liberális Párt – *Venstre* vezér Anders Fogh Rasmussen 2009-ben adta át miniszterelnöki székét Lars Lokke Rasmussennek, mivel Anders Fogh-ot a NATO főtitkárává választották meg. Ekkor előrehozott választásokat nem tartottak, csupán a korábbi pénzügyminiszter vette át a feladatok ellátását saját pártja, a Dán Néppárt és a Konzervatív Párt támogatásával. Miközben a *Venstre* veszített népszerűségéből a szociáldemokraták megerősödtek, így a 2011. szeptember 15-én tartott választásokon a szociáldemokraták a szavazatok 50,3 százalékát kapták és 92 helyet tölthettek be a parlamentben, míg a korábbi miniszterelnök, Lars Lokke Rasmussen vezette koalíció 87 helyet szerzett.³⁸ Az bevándorlás-ellenes Dán Néppárt a választásokon veszített támogatottságából, mivel csak 22 mandátumot szerzett a 179 tagú *Folketingben*. A szavazók akaratának megfelelően a szociáldemokraták vezére Helle Thorning-Schmidt lett a kormányfő, a svéd politikatörténet első női miniszterelnöke.

A kampány középpontjában a pártok gazdaságpolitikai álltak. A szociáldemokrata vezetés programjában mindenekelőtt szerepelt Dánia gazdaságának fellendítése, a bankokra és gazdagokra kivetett adók emelése, az

³⁴ Vége a belga válságnak? Forrás: http://hvg.hu/vilag/20111008_megoldodik_belga_valsg (Letöltve: 2012. július 18.)

³⁵ A belga király Elio Di Rupo-t bízta meg a kormányalakítással. Forrás: http://hvg.hu/vilag/20110516_elio_di_rupo_kormanyalakitas (Letöltve: 2012. július 18.)

³⁶ Drámai a helyzet Belgiumban: rendkívüli választások lehetnek. Forrás: http://kulfold.ma.hu/tart/cikk/b/0/114613/1/kulfold/Dramai_a_helyzet_Belgiumban_rendkivuli_valasztasok_lehetnek (Letöltve: 2012. július 18.)

³⁷ Braun András: Merre tovább Belgium? Forrás: <http://policity.eu/index.php/elemzesek/kuelpolitika/item/merre-tovabb-belgium> (Letöltve: 2012. július 18.)

³⁸ Epress Judit: Dán választások: először kerülhet nő a miniszterelnöki székbe. Forrás: http://kitekinto.hu/europa/2011/09/17/dan_valasztasok_elszor_kerulhet_n_a_miniszterelnoki_szekbe/ (Letöltve: 2012. július 18.)

oktatás és infrastruktúra fejlesztése, továbbá a gazdaságpolitikájuk célja, hogy az ország költségvetési hiánya az EU három százalékos küszöbe alatt legyen.³⁹

2.6. Finnország

A 2007-es finnországi választások eredményeként Matti Vanhanen került a miniszterelnöki pozícióba. A gazdasági válság mellett a kormánypártoknak meg kellett küzdeniük egy korrupciós botrányal is, mely a választásokon szerzett támogatások mértéke miatt robbant ki. Vanhanen 2010-ben benyújtotta lemondását és helyét a 41 éves Mari Kiviniemi vette át. A parlament többsége bizalmat szavazott az új kabinetnek, melynek legfőbb feladata a megszorító politika továbbvitele volt a 2011-es választásokig.⁴⁰

A rendes választások megtartására 2011. április 17-én került sor, amikor is valamennyi nagy párt érzékeny szavazatvesztést szenvedett el. A legfájdalmasabban ez a Centrum Pártot érintette, amely elveszítette több évtizeden át tartó vezető szerepét, mivel az elért 15,8 százalékos eredmény a pártok rangsorában csak a negyedik helyhez volt elegendő. A Nemzeti Koalíciós Párt a voksok 20,4, a szociáldemokrata párt 19,1, az Igazi Finnek nevű párt pedig 19 százalékát szerezte meg. A 200 tagú parlamentben a konzervatívok 44, a szociáldemokraták 42, míg a nacionalisták 39 mandátumhoz jutottak; a Centrupártnak ezentúl 35 képviselője lesz.⁴¹ A választások következtében hat párti kabinet alakult, melyet Jyrki Katainen-t, a konzervatív Nemzeti Koalíciós Párt vezetője irányít.⁴²

3. Változó kormányok Kelet-Közép-Európában

3.1. Csehország

A 2006-os cseh választásokat Mirek Topolanek nyerte a Polgári Demokratikus Párt (ODS) színeiben, azonban 2009 márciusában elveszítette a parlament bizalmát, így benyújtotta lemondását Vaclav Klaus államfőnek, aki elfogadta azt.⁴³ Minderre akkor került sor, amikor elmérgesedett a viszony az ODS és a szociáldemokraták (CSSD) között a recesszió kezelését illetően, valamint tartott az ország EU elnöksége is. A sok teendő miatt a két vezető párt úgy vélte, hogy nem tartanak előrehozott választásokat, azt csupán októberben fogják

³⁹ Epresi Judit: *i.m.*

⁴⁰ Bizalmat kapott az új finn kormány. Forrás: <http://www.nepszava.hu/articles/article.php?id=315346#null> (Letöltve: 2012. július 20.)

⁴¹ Az Igazi Finnek pártja, a finnországi választások valódi nyertese. Forrás: <http://inforadio.hu/hir/kulfold/hir-427823> (Letöltve: 2012. július 20.)

⁴² A finn parlament megválasztotta az új kormányfőt. Forrás: <http://inforadio.hu/hir/kulfold/hir-441595> (Letöltve: 2012. július 20.)

⁴³ Lemondott a Topolanek vezette cseh kormány.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20090326_topolanek_cseh_kormany_lemondott_kabinet (Letöltve: 2012. július 20.)

megrendezni, addig pedig a kormányfői teendőket Jan Fischer, a statisztikai hivatal korábbi elnöke töltse be, szakértői kormánya segítségével.⁴⁴

A választásokat végül közös megegyezéssel 2010 májusában rendezték meg, amikor is a baloldali CSSD 22,1 százalékkal megnyerte a választásokat, a második helyen az ODS végzett 20,2 százalékkal. Mindkét párt több százezer támogatót veszített a négy évvel korábbi voksoláshoz képest. Kiválóan szerepelt viszont az alig másfél éve alakult, Karel Schwarzenberg vezette TOP'09 (16,7), amely harmadik lett, maga mögé utasítva a kommunistákat (KSCM – 11,3). Ötödikként az ugyancsak újonc Közügyek Pártja (VV – 10,9) jutott be a képviselőházba.⁴⁵ A koalíciós tárgyalások nyomán pedig az új cseh kabinetet Petr Nečas vezeti a polgári demokraták, a TOP09 és a Közügyek Pártjával (VV) szövetségben.⁴⁶

3.2. Szlovákia

A szlovák politikai közéletet a 2006-tól Robert Fico által vezetett kormány számos alkalommal felborzolta, azonban ügyes vezetői tehetségének hála, sikerült megőriznie koalíciós partnerei támogatottságát, így kitöltötte négyéves mandátumát, sőt a gazdasági válság közepette még a maastrichti kritériumokat is betartották, így 2009-től bevezették a közös valutát.

A rendes választásokra 2010 júniusában került sor, ahol a következő eredmények születtek: Smer 34,79 százalék (62 mandátum), Szlovák Demokratikus és Keresztény Koalíció (SDKU) 15,42 százalék (28 mandátum), az SDKU-val szövetségre lépő, újonnan létrejött SaS 12,14 százalék (22 mandátum), a Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) 8,52 százalék (15 mandátum), a Bugár-féle Híd 8,12 százalék (14 mandátum) és a Slota-féle Szlovák Nemzeti Párt (SNS) 5,07 százalék (9 mandátum). Nem szerzett mandátumot, így kiesett a törvényhozásból a Magyar Koalíció Pártja.⁴⁷ Az új kabinet irányítását Iveta Radičová szerezte meg, azonban nehéz feladatot vállalt, mivel pártja az SDKU koalícióra lépett további három szervezettel (KDH, SaS, Híd).⁴⁸

Radičová-nak állandóan egyeztetnie kellett koalíciós társaival minden egyes lépést, így állandó veszélyként fennállt a kormánybukás lehetősége. A kabinet egy évig próbált túlélni, azonban 2011 októberében az eurós mentőöv

⁴⁴ Jan Fischer az új cseh miniszterelnök. Forrás: <http://inforadio.hu/hir/kulfold/hir-269957> (Letöltve: 2012. július 20.)

⁴⁵ Szilvássy József: Csehország: vezéraldozat választási győzelem után. Forrás: http://nol.hu/kulfold/exit_poll_fej-fej_mellett_vegzett_a_ket_nagy_cseh_part (Letöltve: 2012. július 20.)

⁴⁶ Nagy Gergely: Klaus örülhet, neki tetsző kormány alakul. Forrás: http://kitekinto.hu/europa/2010/06/29/klaus_orulhet_neki_tetsz_kormany_alakul/ (Letöltve: 2012. július 20.)

⁴⁷ Fico nyert, de az ellenzék alakíthat kormányt. Forrás: http://hvg.hu/vilag/20100612_fico_szlovak_valasztas_smer (Letöltve: 2012. július 20.)

⁴⁸ Bizalmat kapott az új szlovák kormány. Forrás: <http://www.3szek.ro/load/cikk/31507/Bizalmat%20kapott%20az%20C3%BAj%20szlov%C3%A1k%20korm%C3%A1ny> (Letöltve: 2012. július 20.)

bővítéséről szóló szavazással egybekötött bizalmi szavazást már elveszítette a kormány.⁴⁹ Az előrehozott választásokat 2012. március 10-ére írta ki az államfő. A jobbközép kormánykoalíció tehetetlenségét a választók nem tolerálták, így a szavazatok 44,85 százalékát megszerző baloldali Smer-SD, 84 mandátumot szerzett a 150 fős szlovák parlamentben, míg a konzervatív KDH 8,76 százalékát (16 mandátum), a Most-Híd 6,94%-ot (13 mandátum), a SaS és az SDKÚ 11-11 képviselői helyet szerzett meg.⁵⁰ A parlamentbe ismét nem jutott be az MKP, kikerült viszont az SNS. A választási eredmények következtében Robert Fico egypárti kormányt hozott létre.

3.3. Magyarország

A magyarországi választásokat a szocialistákkal szembeni proteszt szavazáson túl a Fidesz sohasem látott támogatókörének megjelenése együttesen vezetett oda, hogy az Országgyűlésben kétharmados többséghez jutott a Fidesz. A 2010. április 25-ei választásokon a szocialisták történelmi vereséget szenvedtek, míg a jobboldalon alkotmányozó többség jöhetett létre. A szavazók úgy ítélték meg, hogy a parlamentben még helyet kívánnak biztosítani a szélsőjobboldali Jobbik képviselőinek, csakúgy, mint az Lehet Más a Politika jelöltjeinek is. Gyurcsány Ferenc lemondása nyomán hatalomra kerülő Bajnai Gordon „szakértői kormánya” után megalakult Orbán Viktor második kabinetje, mely dacolva az EU-val és az IMF-fel önálló gazdaságpolitikát folytatott.

3.4. Szlovénia

A 2008 szeptemberében megtartott választásokat Janez Janša vezette jobbközép Szlovén Demokrata Párt (SDS) elveszítette, és a kormányrúdhhoz Borut Pahor került az ellenzéki balközép Szociáldemokrata Párt (SD) és koalíciós társai jóvoltából.⁵¹ 2011-ben a kormánykoalíción belül feszültség alakult, amelynek következtében előbb a DeSUS (nyugdíjasok pártja), majd a liberális Zares lépett ki a kormányból, így kisebbségbe kerültek a törvényhozásban.⁵² Szeptemberben Pahor miniszterelnök bizalmi szavazást kért a kormánnyal szemben, amit elbukott, így 2011. december 4-ére előrehozott választásokat írtak ki.

A szavazáson számos meglepetés született, melyek közül a legmeglepőbb az, hogy Ljubljana főpolgármesterének frissen alapított pártja a Pozitív Szlovénia 28,52%-os támogatottsággal megszerzett 28 mandátumot a szlovén

⁴⁹ Eldőlt a dominó: megbukott a szlovák kormány, nemet mondtak a csomagra.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20111011_megbukott_szlovak_kormany (Letöltve: 2012. július 20.)

⁵⁰ Szlovák választások: Fico tarolt, az MKP nem jutott be.

Forrás: http://nol.hu/kulfold/szlovak_valasztasok_fico_tarolt_az_mkp_nem_jutott_be (Letöltve: 2012. július 20.)

⁵¹ Megkezdődtek szlovén parlamenti választások. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080921-megkezdodtek-szloveniaban-a-parlamenti-valasztasok.html> (Letöltve: 2012. július 20.)

⁵² Megbukott a szlovén kormány. Forrás: http://index.hu/kulfold/2011/09/20/megbukott_a_szloven_kormany/ (Letöltve: 2012. július 20.)

törvényhozásban. A jobbközép, konzervatív Szlovén Demokrata Párt (SDS) – Janez Jansa pártja – 26,26 százalékkal 26 mandátumot kapott; a szociáldemokrata Borut Pahornak a pártja 10,49 százalékkal 10 mandátumot; a Gregor Virant által vezetett jobbközép Polgári Lista 8,42 százalékkal nyolc képviselői helyhez jutott. További három pártnak sikerült a négy százalékos bejutási küszöbnél több voksot összegyűjtenie. A balközép Szlovén Nyugdíjasok Demokrata Pártja (DeSUS) 6,97 százalékkal hat mandátumhoz jutott, akárcsak a kereszténydemokrata Szlovén Néppárt a voksok 6,9 százalékaival, míg az Új Szlovénia (NSi) 4,8 százalékkal négy képviselői helyet szerzett.⁵³ A választások után elhúzódó kormánykoalíciós tárgyalások következtében végül mégsem a Pozitív Szlovénia alakított kormányt, hanem Janez Janša köré tömörült az SDS, a DeSUS, az NSi, a Néppárt és Gregor Virant képviselői.

3.5. Románia

Az elmúlt négy évben Románia kormányainak instabilitását nem a válság okozta, hanem a belpolitikai feszültségek vezettek gyakori ellehetetlenüléshez. A 2008. novemberi választásokat elveszítette a Nemzeti Liberális Párt (PN-L) (28 mandátum). Összesítésben első helyen végzett a Szociáldemokrata Párt és a Konzervatív Párt alkotta koalíció (PSD-PC) (114 mandátum), harmadik helyen pedig az államfő Demokrata-Liberális Pártja (PD-L) (115 mandátum), míg az RMDSZ-nek 22 képviselő hely jutott.⁵⁴ 2008 decemberében felállt az első Emil Boc vezette kormány, melyet a PDL és a PSD többsége adott. A koalíció nem bizonyult hosszú életűnek, ugyanis feszültségektől volt terhes, majd 2009 októberében a szociáldemokraták kiléptek a koalícióból, és október 8-án megbuktatták a kabinetet a PN-L, az RMDSZ és a szociáldemokraták képviselői.

Az új kabinetet decemberben fogadta el az alsóház, melynek vezetője ismét Emil Boc lett, míg koalíciós partnere a PD-L-nek az RMDSZ és több kisebbségi és független képviselő. Ez a koalíció sem húzta soká, így 2012. február 6-án Boc benyújtotta lemondását „politikai-szociális feszültségre” hivatkozva, habár jórészt az állt a háttérben, hogy a megszorítások miatt népszerűtlenné vált.⁵⁵ Pár napig Cătălin Predoiu igazságügyi-miniszter vette át a kormányfői feladatokat, majd Mihai Răzvan Ungureanu volt külügyminisztert, a Külügyi Hírszerző Szolgálat vezetőjét bízta meg az államfő kormányalakítással. A pártonkívüli kormányfő mindösszesen 78 napig volt hivatalban a régi pártok támogatásával. A belpolitikai csatározások következtében 11 PD-L-es politikus kilépett a pártból, így elveszítette többségét az alsóházban is a kormány, ezzel a betervezett bizalmi szavazáson ismét elbukott a kormány. Traian Băsescu államfő

⁵³ Meglepetés a szlovén választásokon, Göncz maradt.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20111205_szloven_valasztasok (Letöltve: 2012. július 20.)

⁵⁴ A második nyerte a román választást. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20081202-valasztasok-romaniaban-a-psdpc-nyert-de-a-pdl-kapta-a.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

⁵⁵ Kormányválság: lemondott a miniszterelnök.
Forrás: http://romaniama.blog.hu/2012/02/06/kormanyvalsag_lemondott_a_miniszterelnok (Letöltve: 2012. július 23.)

előrehozott választások helyett immáron Victor Ponta, a PSD elnökét bízta meg kormányalakítással. Ponta sikerrel is járt, így balliberális kormánya a PSD, a PN-L és a Konzervatív Párt támogatásával irányítja az országot a 2012. november 25-ei rendes választásokig. A politikai közéletet immáron a kormányfő által beterjesztett államfői felelősségről szóló referendum borzolja, továbbá az egész politikai rendszer reformhulláma.⁵⁶

3.6. Bulgária

Bulgária politikai rendszere nagymértékben eltér a nyugat-európai szisztémáktól. Ennek egyik jele, hogy 2005-ben hatalomra került a régi Szocialista Párt Szergej Sztanisev kormányfő vezetésével. A másik fontos eltérés, hogy Bulgáriában a 2009-es választási kampányban nem jelent meg a gazdasági válság, vagy az arra adandó reformpolitika vitája, hanem belpolitikai tényezők mentén alakultak a pártok megnyilvánulásai, mintegy függetlenül a közösségi léttől. A 2009. július 5-ei választásokat a három évvel korábban alapított Polgárok Bulgária Európai Fejlődéséért (GERB) formáció nyerte meg közel 40%-os támogatottsággal. Második helyen végzett a török kisebbség érdekeit képviselő DPSZ, míg a szocialisták visszaszorultak a harmadik helyre.⁵⁷ A parlamentbe bejutott még az ultanacionalista Ataka és a populista hangvételű Rend, Jog és Igazságosság párt. A választási hadjáratokat a terjedő bűnözés és a korrupció uralta, semmint a gazdasági kérdések. Az eredmények fényében a parlament többségének bizalmát Bojko Boriszov, Szófia főpolgármestere szerezte meg a GERB vezéréként, és alakíthatott kormányt, mire késve, de elérte a válság a Balkánt is. A kormány kiegyensúlyozott költségvetésre törekedett, sőt újabb előrelépést remélt az euró bevezetése érdekében, ugyanis az ERM 2-be történő belépést szorgalmazták.⁵⁸

4. A PIIGS országok kormányai és a válság

4.1. Portugália

A portugál kormány áldozatául esett a gazdasági válságnak, mivel a szocialista kormányzatnak 2011 márciusában nem sikerült keresztülvinnie a törvényhozáson az újabb megszorító intézkedéscsomagját, ezért José Sócrates miniszterelnök lemondott és előrehozott választásokat tartottak. A 2011. június 5-én megtartott választásokon a részvétel alacsonynak bizonyult, mivel a választópolgárok 58,9%-a járult az urnához, többségük pedig az ellenzéki, jobboldali

⁵⁶ Iván András: Totális háborúban Basescu és a román kormány.

Forrás: http://index.hu/kulfold/2012/07/06/totalis_haboruban_b_sescu_es_a_roman_kormany/ (Letöltve: 2012. július 23.)

⁵⁷ Nagy többséggel nyert az ellenzék a bolgár választáson. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090706-nagy-tobbseggel-nyert-az-ellenzek-a-bolgar-valasztason.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

⁵⁸ Fáziskéséssel pusztít a válság a Balkánon. Forrás: <http://www.origo.hu/gazdasag/valsag/20090807-valsag-a-balkan-orszagaiban-faziskeses-bulgaria-romania-szerbia-montenegro.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

Szociáldemokrata Pártot (PSD) támogatta. A mandátumelosztás következtében a PSD 105 képviselőt küldhetett a parlamentbe, míg a Szocialista Párt 73 mandátumhoz jutott.⁵⁹ A törvényhozásba bekerült még a Kommunisták Pártja (16 mandátum) és a Baloldali Blokk (hat mandátum). A kormányalakítás során a PSD a szintén jobboldali Néppárttal lépett koalícióra, miniszterelnöknek pedig a szociáldemokrata Pedro Passos Coelho-t választották meg. Az új kormányfő ígéretet tett az Európai Unió és az IMF által nyújtott hitelprogram betartására.⁶⁰

4.2. Írország

A gazdasági válság nyomán Írország elsőként fordult segítségért az Európai Unióhoz és az IMF-hez. A tárgyalások következtében 85 milliárd eurós hitelt kapott az ír kormány, melyért cserébe 15 milliárd eurós takarékosági programot kellett bevezetnie. Az ír kabinet azonban a takarékosági programba belebukott, és itt is előrehozott választásokra került sor. A kampány fő vitatémája az IMF-hitel vált, és minden párt a szerződések újratárgyalását sürgette.

A választások nyomán a korábban kormányzó konzervatív-republikánus Fianna Fáil a várakozásoknak megfelelően veszített támogatottságából, míg a jobbközép-centrista Fine Gael-párt megnövelte szavazótáborát.⁶¹ Többséget egyik nagy párt sem szerzett, így az új kormányfőnek, Enda Kenny-nek meg kellett szereznie a Munkáspárt parlamenti támogatását is. Az új ír kabinet az hitelt kitűnően használta fel, így az ország már kifelé halad a recesszióból és elmúlt a válsághangulat is a lakosság körében.

4.3. Olaszország

Az olasz belpolitikában szemtanúi lehettünk Silvio Berlusconi tündöklésének és botrányos életvitelének, csakúgy, mint gyors távozásának. 2008 áprilisában tartottak előrehozott parlamenti választásokat Olaszországban, mivel a baloldali Prodi-kormány összeomlott. Az új választás eredményeként a Berlusconi vezette Szabadság Népe szerezte a legtöbb mandátumot, míg a baloldali Demokrata Párt alulmaradt a megmérettetésen. Míg Berlusconi szövetsége 340 mandátumot szerzett az alsóházban, addig Walter Veltroni koalíciója 239 képviselői helyet szerzett.⁶²

A történelmi győzelem után ismét Berlusconi lett a miniszterelnök, akinek nemsokára szembe kellett néznie a gazdasági válsággal és parlamenti

⁵⁹ Kábítás nélkül nyerte a választásokat a jobboldal Portugáliában.

Forrás: <http://portugalosdolgok.postr.hu/kabitas-nelkul-nyerte-a-valasztasokat-a-jobboldal-portugaliaban> (Letöltve: 2012. július 23.)

⁶⁰ A leendő portugál kormányfő a megszorítások betartását ígéri.

Forrás: <http://www.origo.hu/gazdasag/hirek/20110606-a-leendo-portugal-kormanyfo-az-euimf-hitelprogram-betartasat-igeri.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

⁶¹ Pénteken tartják a választást az IMF-hitel miatt dühös Írországban.

Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20110225-valasztasok-irorszagban-az-imfhitel-volt-a-kampany-fo-temaja.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

⁶² Magai István: Hogyan tovább, Itália? Európai Tükör 2008/6. június. Külügyminisztérium 31.

többségének erodálódásával. Silvio Berlusconi személye és ellenszegülése a megszorításoknak odáig vezetett, hogy az EU vezető politikusai már a megbuktatásáért kezdtek a háttérben összedolgozni.⁶³ Berlusconi 2011. november 13-án benyújtotta lemondását az olasz államfőhöz, aki azt el is fogadta. Ennek háttérében több okot is azonosítani tudunk. Egyrészt a kormányfő parlamenti többsége elfogyott, másrészt botrányai már a népszerűségét is nagymértékben kikezdték, harmadrészt a német kancellár és a francia elnök is kihátrált mellőle, negyedszer pedig a piacok már nem bíztak az olasz államban. Ezen tényezők összjátékaként került ki a hatalomból Silvio Berlusconi, és került helyére rövid idő alatt egy szakértői kormány Mario Monti vezetésével. Montiban bízott az EU, de a piacok bizalmát szakmai múltja mellett csak akkor tudta visszaszerezni, amikor letett arról a szándékáról, hogy politikusok is részt vegyenek a kabinetjében.

Olaszországban nem tartottak előrehozott választásokat, úgy vélték, hogy a recesszió megfékezése után kívánnak csak szavazást tartani 2012-ben. Mára világosság vált, hogy csupán 2013 tavaszán fognak választásokat rendezni, melyen Monti nem kíván indulni a kormányfői székért, de Berlusconi már aktivizálta magát, és reménykedik a visszatérésben.⁶⁴

4.4. Görögország

Görögországot viselte meg legjobban a gazdasági válság. Számos ok vezetett odáig, hogy a görög állam a csőd szélére sodródjon, azonban annyi bizonyos, hogy mindkét nagy párt közrejátszott a kormányzásával a helyzet romlásához. Az országban a recesszió hatására politikai válság is kialakult, mely szoros kapcsolatban áll a politikai pártok és szavazótáboraik elvesztésével.

A görögök még 2007-ben járultak az urnák elé, amikor is a konzervatív Új Demokrácia került hatalomra Kosztasz Karamanlisz vezetésével. A jobboldali kormány két éves megbízatása után új választások kiírását sürgette azért, mert véleménye szerint új mandátummal rendelkező kormánynak kell rendbe tennie a recesszió nyomán a görög gazdaságot. Az Új Demokrácia elveszítette a 2009-es választást, és a PASOK került hatalomra Jeórziosz Papandreu vezetésével. A PASOK-nak súlyos megszorító intézkedéseket kellett bevezetni, mely a görög lakosság állandó tiltakozásához és rendbontásához vezetett. Az országot számos alkalommal országos sztrájkhullám rázta meg, aminek következtében a turizmusból származó bevételek is nagymértékben visszaestek.

A 2012. május 6-ai választásokon egyik pártnak sem sikerült többséget szereznie. A legtöbb szavazatot az Új Demokrácia szerezte meg, aki felszólította az Európa-párti parlamenti pártokat, hogy lépjenek szövetségre, hogy az

⁶³ Berlusconi egy EKB-s levéllel kezdett bukni.

Forrás: http://index.hu/kulfold/2012/01/04/berlusconi_egy_ekb-s_levellel_kezdet_bukni/

(Letöltve: 2012. július 23.)

⁶⁴ Olaszország – Mario Monti kormányfő csak 2013-ig marad. Forrás: <http://hetivalasz.hu/vilag/megindultak-a-talalgasok-a-kormanyfoi-utodrol-51644> (Letöltve: 2012. július 23.)

országot benntartsák az euróövezetben, vagy hozzanak létre nemzeti egységkormányt. Az elégedetlen közhangulat és a választások nyertese a SYRIZA Szélsőbaloldali Koalíció, amely 15,5-18,5 százalékos eredményt ért el, ezzel második legtöbb mandátumot szerezte, maga mögé utasítva a PASOK-at. Nemsokára világosság vált, hogy semmilyen kormánykoalíció sem tud létrejönni a felfokozott hangulatban, így újabb választások kiírását kezdeményezték a görög államfőnél.

A 2012. június 17-ei választásokat ismét az Új Demokrácia nyerte, azonban egyedül nem volt képes kormányt alakítani, ezért a PASOK-kal volt kénytelen koalícióra lépni.⁶⁵ A tét immáron óriási volt: nemcsak a politikai válságot kellett megoldani, hanem záros határidőn belül az EU és a piacok felé is olyan kormányzatot kellett felmutatni, mely hajlandó folytatni a megszorító politikát és tenni is képes az ország helyzetének javítása érdekében.

4.5. Spanyolország

A spanyol választásra is rányomta bélyegét a gazdasági válság, mivel a kormány belebukott a megszorító programjába. Hétévi szocialista kormányzást követően a történések az előre meghatározott forgatókönyv szerint zajlottak le. A kormány előrehozott választások kiírását kérte a gazdasági válság miatt. A Mariano Rajoy vezette Néppárt a szavazatok 44,5 százalékának a megszerzésével 186 mandátumhoz jutott a 350 fős képviselőházban. A 2004 óta kormányzó Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) a voksok 28,6 százalékával 110 képviselőt küldhetett az alsóházba, ezzel José Luis Rodríguez Zapatero elveszítette a választásokat és visszavonult a politikától.⁶⁶ A választások nyomán a spanyol Néppárt abszolút többséget szerzett a törvényhozásban, így az a feladat hárult a hatalomba visszatérő Marino Rajoy miniszterelnökre, hogy megnyirbálja a költségvetést, ugyanis a költségvetési hiány elérte a GDP 9%-át, továbbá, hogy tárgyalásokat folytasson az EU-val és az IMF-fel a Spanyolországban nyújtandó készenléti hitelről.⁶⁷

5. Összegzés

Az Európai Unió tagállamainak kormányait két csoportra oszthatjuk: azokra az államokra, melyekben a gazdasági válság hozzájárult a kabinet lecsereléséhez (PIIGS-országok), továbbá azokra az országokra, melyeknél – ha történt is

⁶⁵ Visnovitz Péter: Ösellségeket taszít egymás karjaiba a görög válság.

Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20120618-helyszini-riport-a-gorog-valasztasok-utan-a-paszok-es-az.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

⁶⁶ Nyert a Néppárt a spanyol választásokon. Forrás: <http://www.hir24.hu/kulfold/2011/11/20/nyert-a-neppart-a-spanyol-valasztasokon/> (Letöltve: 2012. július 23.)

⁶⁷ Szvetnik Endre: Megnyugtatja-e a piacokat a spanyol választás? Forrás: <http://www.inforadio.hu/hir/tudositoink/hir-467943> (Letöltve: 2012. július 23.)

kormányváltás – nem a válság volt a legfőbb ok, hanem valamilyen belső feszültség (lásd melléklet).

Azon országokban, melyekben súlyos megszorításokat voltak kénytelenek bevezetni a kormányok a választásokat sorra elveszítették a hivatalban lévő kormánypártok, de megfigyelhető, hogy legtöbbször (Portugália, Spanyolország, Írország) ez sem okozott súlyos belpolitikai válságot, mivel az új kabinet folytatta a restriktív politikát. Olaszországban speciális helyzet állt elő, ugyanis itt nem rendeztek előrehozott választásokat, hanem olyan szakértői kormányt hoztak létre, mely élvezi mind az olasz pártok, mind a külföldi piacok bizalmát. Hozzátehetjük, hogy ez az egyetlen valóban szakértői kabinet, mivel a magyar és cseh hasonló kormányokban inkább politikusok voltak jelen és nevében viselte a szakértői minősítést. Az EU-n belül Görögországot viselte meg leginkább a válság, ezzel a politikai válság legszélsőségesebb példájává vált az elmúlt időszakban. A görög kormányok képtelenek voltak tartós parlamenti többséget létrehozni, ezért instabillá vált az egész politikai rendszer, és csőd közeli állapot fenyegeti a görög államot.

A gazdasági válság következtében is voltak olyan országok, amelyeknek a miniszterelnökeik és kabinetjeik a választásokat újból megnyerték (esetleg koalíciós partnerük változott meg). A nagy gazdaságok közül Németországban Angela Merkel megtartotta kancellári székét, csakúgy, mint Lengyelországban Donald Tusk, aki történelmi tettet hajtott végre újraválasztásával. Több kisebb tagállamban is megmaradt hivatalában a kormány, mint Luxemburgban, a három balti államban, továbbá Cipruson és Máltán. A koalíciós kormányok pedig továbbéltek Ausztriában és Svédországban is.

Voltak olyan tagországok is, melyekben kormányváltásra került sor, de mögötte nem a gazdasági válság, hanem más belpolitikai tényezők voltak. Az Egyesült Királyságban a munkáspárti kabinetet a konzervatív-liberális koalíció vette át, míg Franciaországban az elnökválasztást a szocialisták jelöltje nyerte meg. Hollandiában az előrehozott választásokat elveszítette Balkenende, és Mark Rutte vette át a helyét, aki szeptemberig ügyvezetőként irányítja az országot. Belgiumban a belső megosztottság következtében rekordideig tartott a kormányalakítás, míg végül szövetségi szinten a szocialisták alakíthattak kormányt. Dániában is taroltak a szociáldemokraták, melynek eredményeként megválasztották az ország első női miniszterelnökét. Finnországban viszont fordítva történtek a dolgok, mivel Mari Kiviniennit, az első miniszterelnök-asszonyt leváltották, és a konzervatívok kerültek hatalomra. Hasonló eset történt Szlovákiában is, ahol 2010-ben választották meg Iveta Radičovát, aki az első női kormányfője volt az országnak, de két éven belül megbukott, és ismét Robert Fico került hatalomra. Csehországban szintén a belső feszültségek nyomták rá bélyegüket a kormányzásra, ugyanis a Soros EU elnökség közepén még kormányt is buktattak, majd a választásokat ismét a Polgári Demokratikus Párt nyerte meg. Szlovéniában a szociáldemokratákat Janez Janša jobbközép koalíciója váltotta fel. Magyarországon pedig Orbán Viktor kezdett hozzá a reformokhoz alkotmányozó többsége birtokában. Romániában instabil

kormányzás volt jellemző az elmúlt négy évben, melynek háttérében a belpolitikai ellentétek álltak. A gyakori bizalmatlansági indítványok és a személyes ellentétek folytán sorra alakultak meg, illetve át a román kormányok. A feszültség fokozásában ma már egymásnak feszül a miniszterelnök és a hatalomból felfüggesztett államfő. Bulgáriában szintén a belpolitika miatt kellett megválnia kormányzati szerepétől a szocialista pártnak, mivel a bűnözés és a korrupció a GERB-nek kedvezett a választásokon.

A tanulmánynak nem célja bemutatni a válság nyomán előretörő szélsőséges pártokat és elemzés tárgyává tenni ennek okait, de fontos rávilágítani, hogy a gazdasági recesszió következtében Európa-szerte minden tagállamban megjelentek, sőt növekvő parlamenti mandátumot is szereztek mind a szélsőbaloldali, mind pedig a szélsőjobboldali eszméket valló szervezetek.

Összefoglalóan elmondható, hogy az EU tagállamok többségében nem a gazdasági válság nyomán alakult ki változás a kormányzásban, hanem a belső ellentétek okozták azokat, kivételt képeznek a PIIGS-országok, melyek esetében egyértelműen kijelenthető, hogy a kormányváltásra a gazdasági válság miatt került sor.

Felhasznált irodalom

Tanulmányok/cikkek:

BRAUN András: Merre tovább Belgium?

Forrás: <http://policity.eu/index.php/elemzesek/kuelpolitika/item/merre-tovabb-belgium> (Letöltve: 2012. július 18.)

Budapest Analyses: Konzervatív kormány Litvániában.

Forrás: http://www.budapestanalyses.hu/docs/Hu/Elemz%C3%A9sek_Arch%C3%ADvum/analysys_214_hu.html (Letöltve: 2012. július 17.)

EPRESI Judit: Dán választások: először kerülhet nő a miniszterelnöki székbe.

Forrás: http://kitekinto.hu/europa/2011/09/17/dan_valasztasok_elszor_kerulhet_n_a_miniszterelnoki_szekbe/ (Letöltve: 2012. július 18.)

FEJÉRDY Gergely: Belgium: egy rekordhosszúságú politikai válság végén?

Magyar Külügyi Intézet, MKI-elemzések 2011/24.

Forrás: <http://www.hiia.hu/pub/displ.asp?id=GHFUQC> (Letöltve: 2012. július 18.)

Harold JAMES: Választások után: ünnepeljük a német modellt.

Forrás: <http://www.vg.hu/velemenyelemzes/valasztasok-utan-unnepeljuk-a-nemet-modellt-291655> (Letöltve: 2012. július. 17.)

Haza és Haladás: Messziről nézve: Lengyel választások, avagy folytassa Tusk!

Forrás: http://hazaeshaladas.blog.hu/2011/10/11/messzirol_nezve_lengyel_valasztasok_avagy_folytassa_tusk (Letöltve: 2012. július 17.)

IVÁN András: Totális háborúban Bănescu és a román kormány.

Forrás: http://index.hu/kulfold/2012/07/06/totalis_haboruban_b_sescu_es_a_roman_kormany/ (Letöltve: 2012. július 23.)

JESKÓ József: A britek döntöttek: jöjjön a koalíciós kormányzás!

Forrás: http://hvg.hu/velemeney/20100513_brit_valasztas_koalicio (Letöltve: 2012. július 18.)

KISS J. László: Osztrák választások: nagykoalíciótól nagykoalícióig, avagy a néppártok eróziója. Magyar Külügyi Intézet. MKI-tanulmányok 2008/29.

Forrás: <http://www.kulugyiintezet.hu/pub/displ.asp?id=SVIUDS> (Letöltve: 2012. július 17.)

KOTICS László: Mivel kampányolt a brit szélsőjobb?

Forrás: http://kitekinto.hu/europa/2010/05/04/mivel_kampanyolt_a_brit_szelsjobb/ (Letöltve: 2012. július 18.)

KOVÁCS Áron: A kampány végéig dugdosták a szennyest a német pártok.

Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090924-nemet-valasztasok-a-kormany-valtozik-de-merkel-valoszinuleg-kancellar-marad.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

MAGAI István: Hogyan tovább, Itália? Európai Tükör 2008/6. június.

Külügyminisztérium. 31. o.

NAGY Attila Tibor: A hollandiai választások. Méltányosság Politikaelemző Központ

Forrás: http://www.meltanyossag.hu/files/meltany/imce/doc/A_hollandiai_valaszt_sok_Nagy_Attila_Tibor.pdf (Letöltve: 2012. július 18.)

NAGY Gergely: Klaus örülhet, neki tetsző kormány alakul. Forrás:

http://kitekinto.hu/europa/2010/06/29/klaus_orulhet_neki_tetsz_kormany_alakul/ (Letöltve: 2012. július 20.)

SZILVÁSSY József: Csehország: vezéráldozat választási győzelem után. Forrás:

http://nol.hu/kulfold/exit_poll_fej-fej_mellett_vegzett_a_ket_nagy_cseh_part (Letöltve: 2012. július 20.)

Szvetnik Endre: Megnyugtatja-e a piacokat a spanyol választás?

Forrás: <http://inforadio.hu/hir/tudositoink/hir-467943> (Letöltve: 2012. július 23.)

VISNOVITZ Péter: Ősellenségeket taszít egymás karjaiba a görög válság.

Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20120618-helyszini-riport-a-gorog-valasztasok-utan-a-paszok-es-az.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

Újságcikkek/folyóiratok:

A belga király Elio Di Rupo-t bízta meg a kormányalakítással.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20110516_elio_di_rupo_kormanyalakitas (Letöltve: 2012. július 18.)

A CDU-FDP koalíció nyerte a német választást - exit poll eredmények.
 Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090927-nemet-valasztas-2009-eredmenyek.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

A finn parlament megválasztotta az új kormányfőt. Forrás:
<http://inforadio.hu/hir/kulfold/hir-441595> (Letöltve: 2012. július 20.)

A kormánykoalíció győzött a svéd választásokon.
 Forrás: http://index.hu/kulfold/hirek/2010/09/20/a_kormanykoalicio_gyozott_a_sved_valasztasokon/ (Letöltve: 2012. július 17.)

A leendő portugál kormányfő a megszorítások betartását ígéri.
 Forrás: <http://www.origo.hu/gazdasag/hirek/20110606-a-leendo-portugal-kormanyfo-az-euimf-hitelprogram-betartasat-igeri.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

A második nyerte a román választást. Forrás:
<http://www.origo.hu/nagyvilag/20081202-valasztasok-romaniaban-a-psdpc-nyert-de-a-pdl-kapta-a.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

A szélsőjobb sikerét hozta az osztrák választás.
 Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080928-elorehozott-osztrak-parlamentivalasztas-uj-koaliciora-szavaz-ausztria.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

Az Igazi Finnek pártja, a finnországi választások valódi nyertese.
 Forrás: <http://inforadio.hu/hir/kulfold/hir-427823> (Letöltve: 2012. július 20.)

Belebukott a holland kormány a spórolásba.
 Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20120423-lemondott-a-holland-kormany.html> (Letöltve: 2012. július 18.)

Belga választás: erősödtek a szétválást sürgetők.
 Forrás: http://hvg.hu/vilag/20100613_belgium_valasztas_flamand (Letöltve: 2012. július 18.)

Berlusconi egy EKB-s levéllel kezdett bukni.
 Forrás: http://index.hu/kulfold/2012/01/04/berlusconi_egy_ekb-s_levellel_kezdekk_bukni/ (Letöltve: 2012. július 23.)

Bizalmat kapott az új finn kormány.
 Forrás: <http://www.nepszava.hu/articles/article.php?id=315346#null> (Letöltve: 2012. július 20.)

Bizalmat kapott az új szlovák kormány.
 Forrás: <http://www.3szek.ro/load/cikk/31507/Bizalmat%20kapott%20az%20%C3%BAj%20szlov%C3%A1k%20korm%C3%A1ny> (Letöltve: 2012. július 20.)

Ciprusi választások: a jobboldali ellenzék győzött, de a koalíciónak megmarad a többsége. Forrás: <http://karpatinfo.net/kulfold/2011/05/23/ciprusi-valasztasok-jobboldali-ellenzek-gyozott-de-koalicionak-megmarad-tobbsege> (Letöltve: 2012. július 17.)

Dramai a helyzet Belgiumban: rendkívüli választások lehetnek.

Forrás: http://kulfold.ma.hu/tart/cikk/b/0/114613/1/kulfold/Dramai_a_helyzet_Belgiumban_rendkivuli_valasztasok_lehetnek (Letöltve: 2012. július 18.)

Eldőlt a dominó: megbukott a szlovák kormány, nemet mondtak a csomagra.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20111011_megbukott_szlovak_kormany (Letöltve: 2012. július 20.)

Évtizedek óta a legizgalmasabb brit választás jön.

Forrás: <http://www.vg.hu/gazdasag/gazdasagpolitika/evtizedek-ota-a-legizgalmasabb-brit-valasztas-jon-311710> (Letöltve: 2012. július 18.)

Észtországban a kormánykoalíció győzött.

Forrás: http://index.hu/kulfold/hirek/2011/03/06/esztorszagban_a_kormanykoalicio_gyozott/ (Letöltve: 2012. július 17.)

Fáziskéséssel pusztít a válság a Balkánon.

Forrás: <http://www.origo.hu/gazdasag/valsag/20090807-valsag-a-balkan-oroszagaiban-faziskeses-bulgaria-romania-szerbia-montenegro.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

Felminősítette Észtországot a Fitch.

Forrás: http://index.hu/gazdasag/blog/2011/07/05/felminositette_esztorszagot_a_fitch/ (Letöltve: 2012. július 17.)

Fico nyert, de az ellenzék alakíthat kormányt.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20100612_fico_szlovak_valasztas_smer (Letöltve: 2012. július 20.)

Francois Hollande nyerte a francia elnökválasztást.

Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20120506-francois-hollande-nyerte-a-francia-elnokvalasztast.html> (Letöltve: 2012. július 18.)

Ismét a kereszténydemokraták nyerték a luxemburgi parlamenti választást.

Forrás: http://fmh.hu/kulfoldi/20090608_ismet_keresztenydemokraták_nyertek_luxem (Letöltve: 2012. július 17.)

Jan Fischer az új cseh miniszterelnök. Forrás:

<http://inforadio.hu/hir/kulfold/hir-269957> (Letöltve: 2012. július 20.)

Kábítás nélkül nyerte a választásokat a jobboldal Portugáliában.

Forrás: <http://portugalosdolgok.postr.hu/kabitas-nelkul-nyerte-a-valasztasokat-a-jobboldal-portugaliaban> (Letöltve: 2012. július 23.)

Kigolyózták a hatalomból a lett választások győztesét.

Forrás: http://index.hu/kulfold/2011/10/11/kigolyoztak_a_hatalombol_a_lett_valasztasok_gyozteset/ (Letöltve: 2012. július 17.)

Koalíciós kormány alakult Nagy-Britanniában.

Forrás: http://hvg.hu/vilag/20100512_koalicios_kormany_nagy_britanniaban (Letöltve: 2012. július 18.)

Kommunista nyerte a ciprusi elnökválasztást. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080224-a-kommunista-jelolt-nyerte-a-ciprusi-elnokvasztast.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

Kormányválság: lemondott a miniszterelnök. Forrás: http://romaniama.blog.hu/2012/02/06/kormanyvalsag_lemondott_a_miniszterelnok (Letöltve: 2012. július 23.)

Lemondott a ciprusi kormány a katonai támaszponton történt robbanás miatt. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20110728-a-katonai-tamaszponton-tortent-robbanas-miatt-lemondott-a-ciprusi-kormany.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

Lemondott a Topolanek vezette cseh kormány. Forrás: http://hvg.hu/vilag/20090326_topolanek_cseh_kormany_lemondott_kabinet (Letöltve: 2012. július 20.)

Lengyel választások - hivatalos végeredmény: győzött a Polgári Platform. Forrás: <http://www.nepszava.hu/articles/article.php?id=480130#null> (Letöltve: 2012. július 17.)

Megbukott a szlovén kormány. Forrás: http://index.hu/kulfold/2011/09/20/megbukott_a_szloven_kormany/ (Letöltve: 2012. július 20.)

Meglepetés a szlovén választásokon, Göncz maradt. Forrás: http://hvg.hu/vilag/20111205_szloven_valasztasok (Letöltve: 2012. július 20.)

Megkezdődtek Máltán a parlamenti választások. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080308-megkezdodtek-maltan-a-parlamentivalasztasok.html> (Letöltve: 2012. július 17.)

Megkezdődtek szlovén parlamenti választások. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080921-megkezdodtek-szloveniaban-a-parlamentivalasztasok.html> (Letöltve: 2012. július 20.)

Nagy többséggel nyert az ellenzék a bolgár választáson. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20090706-nagy-tobbseggel-nyert-az-ellenzek-a-bolgar-valasztason.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

Nyert a Néppárt a spanyol választásokon. Forrás: <http://www.hir24.hu/kulfold/2011/11/20/nyert-a-neppart-a-spanyol-valasztasokon/> (Letöltve: 2012. július 23.)

Olaszország – Mario Monti kormányfő csak 2013-ig marad. Forrás: <http://hetivalasz.hu/vilag/megindultak-a-talalgatasok-a-kormanyfoi-utodrol-51644> (Letöltve: 2012. július 23.)

Pénteken tartják a választást az IMF-hitel miatt dühös Írországban. Forrás: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20110225-valasztasok-irorszagban-az-imfhitel-volt-a-kampany-fo-temaja.html> (Letöltve: 2012. július 23.)

Svéd választások. Forrás: <http://www.vg.hu/velemeney/jegyzet/sved-valasztasok-327220> (Letöltve: 2012. július 17.)

Szlovák választások: Fico tarolt, az MKP nem jutott be.
Forrás: http://nol.hu/kulfold/szlovak_valasztasok_fico_tarolt_az_mkp_nem_jutott_be (Letöltve: 2012. július 20.)

Vége a belga válságnak? Forrás:
http://hvg.hu/vilag/20111008_megoldodik_belga_valsg (Letöltve: 2012. július 18.)

Melléklet

Választások és kormányváltások az EU tagállamokban

(2008. március 8. – 2012. június 17.)

Ország	Választások ideje	Régi kormányfő (kormánypártok)	Új kormányfő (kormánypártok)
Németország	2009. október 27.	Angela Merkel (CDU/CSU – SPD)	Angela Merkel (CDU/CSU – FDP)
Egyesült Királyság	2010. május 6.	Gordon Brown (Munkáspárt)	David Cameron (Conz. P. – Lib.dem.)
Franciaország ¹	2012. május 6.	Nikolas Sarkozy (UMP)	Francois Hollande (Szocialista Párt)
Olaszország ²	-	Silvio Berlusconi (Szabadság Népe)	Mario Monti (szakértői kormány)
Hollandia	2010. június 9. (előrehozott)	Jan Peter Balkenende (CDA)	Mark Rutte (VVD)
Belgium	2010. június 13. (előrehozott)	Yves Leterme (CD&V)	Elio Di Rupo (Szocialista Párt)
Luxemburg	2009. június 7.	Jean-Claude Juncker (CSV)	
Írország	2011. február 25. (előrehozott)	Bertie Ahern (Fianna Fail)	Enda Kenny (Fine Gael – Munkáspárt)
Dánia	2011. szeptember 15.	Lars Lokke Rasmussen (Venstre)	Helle Thorning-Schmidt (Szociáldemokrata Párt)
Görögország	2009. június 7. (előrehozott)	Kosztasz Karamanlisz (Új Demokrácia)	Jeórziosz Papandreu (PASOK)
	2012. május 6. (előrehozott)	Jeórziosz Papandreu (PASOK)	-
	2012. június 17. (előrehozott)	-	Antonis Szamarasz (ÚJ Demokrácia – PASOK)
Portugália	2011. június 5. (előrehozott)	José Sócrates (Szocialista Párt)	Passos Coelho (Szociáldemokrata Párt)
Spanyolország	2011. szeptember 20. (előrehozott)	Jose Lous Zapatero (PSOE)	Mariano Rajoy (Néppárt)

Ausztria	2008. szeptember 28. (előrehozott)	Werner Faymann (SPÖ – ÖVP)	
Svédország	2010. szeptember 19.	Fredrik Reinfeld (Svéd Demokraták vezette kormánykoalíció)	
Finnország	2011. április 17.	Mari Kiviniemi (Centre Party)	Jyrki Katainenlesz (Konzervatív Párt vezette koalíció)
Észtország	2011. március 6.	Andrus Ansip (Reform Party – Pro Patria)	
Lettország	2011. szeptember 15.	Vladis Dobrovskis (Reformpárt – Egységes Blokk – Nemzeti Unió)	
Litvánia	2008. október 26.	Andrius Kubilius (TS-LKD – Nemzeti Felemelkedés Pártja– Liberal Movement – Liberal and Centre Union)	
Lengyelország	2011. október 9.	Donald Tusk (Polgári Platform - Parasztpárt)	
Csehország	2010. május 28-29.	Jan Fischer ()	Petr Nečas (ODS)
Szlovákia	2010. június 12.	Robert Fico (Smer – SNS)	Iveta Radičová (SDKÚ-DS – KDH – SaS – Híd)
	2012. március 10.	Iveta Radičová (SDKÚ-DS – KDH – SaS – Híd)	Robert Fico (Smer)
Magyarország	2010. április 25.	Bajnai Gordon (MSZP)	Orbán Viktor (Fidesz)
Szlovénia	2011. december 4. (előrehozott)	Borut Pahor (SD)	Janez Janša (SDS vezette koalíció)
Románia	2008. november 30.	Călin Popescu-Tăriceanu (PN-L - RMDSZ)	Emil Boc (PD-L – PDS)
	-	Emil Boc (PD-L – PDS)	Emil Boc (PD-L – RMDSZ – függetlenek)
	-	Emil Boc (PD-L –RMDSZ – függ.)	Mihai Răzvan Ungureanu (PD-L – RMDSZ – függ.)
	-	Mihai Răzvan Ungureanu (PD-L – RMDSZ – függ.)	Victor Ponta (PDS – PN-L – PC)

Bulgária	2009. július 5.	Szergej Sztanisev (Szocialista Párt)	Bojko Boriszov (GERB)
Ciprus ³	2008. február 24.	Tasszosz Papadopoulosz (Demokrata Párt)	Demetris Christafias (AKEL)
Málta	2008. március 8.	Lawrence Gonzi (Nationalist Party)	

¹ Fél-elnöki köztársaságként az elnökválasztás szerepel.

² Olaszországban 2011. november 17-én alakult meg Mario Monti szakértői kormánya.

³ Elnöki köztársaságként az elnökválasztás szerepel.